

Bilaga 5 – Bakgrund och motiv till vald författningsstruktur

Under inledande dialog med berörda tillståndshavare har frågor lyfts om vilka avvägningar som SSM gjort vid val av struktur för föreskrifter för kärntekniska anläggningar utöver kärnkraftsreaktorer. I denna bilaga sammanfattas bakgrund och motiv till den författningsstruktur som ligger till grund för den nu aktuella remissen av förslag till föreskrifter på nivå 2 för vissa kärntekniska anläggningar (ÖKTA) respektive geologiska slutförvar (SF).

Arbetet med att ta fram förslag till föreskrifter för kärntekniska anläggningar (utöver föreskrifter för kärnkraftsreaktorer på nivå 2 enligt SSMFS 2021:4, :5 och :6) har skett enligt inriktningen att centrala begrepp, bärande regleringssätt och sättet att utforma bestämmelser med tillhörande vägledning i den uträkning som är tillämpligt och lämpligt ska knyta an till utformning enligt beslutade föreskrifter på nivå 1 enligt SSMFS 2018:1 samt på nivå 2 enligt SSMFS 2021:4, :5 och :6 samt i övrigt följa SSM:s skrivregler för föreskrifter. Även kopplingar till och avgränsningar mot de mer förtydligande föreskrifterna som utarbetas på nivå 3 ska beaktas.

Utifrån dessa direktiv har SSM övervägt tre olika strukturer (se tabell nedan) och olika aspekter av alternativen.

Alternativ	Nivå 2		Nivå 3
	ÖKTA	SF	
Alternativ 1	Anläggningarna regleras gemensamt		-
Alternativ 2	Separat reglering	Separat reglering	-
Alternativ 3	Anläggningarna regleras gemensamt		Specifika bestämmelser om strålsäkerhet efter slutlig förslutning (SF).

Alternativ 1 - Gemensam del i författningssamlingen

För verksamhetsutövare som har eller avser att ansöka om tillstånd för ett eller flera geologiska slutförvar såväl som för andra kärntekniska anläggningar kan en fördel med alternativ 1 vara att en gemensam reglering kan underlätta arbetet för såväl berörda tillståndshavare som för SSM, då t.ex. kravbilden för strålsäkerhetsgranskning, anmälningar till SSM m.m. kan vara liknande i de fall kraven ska vara liknande och sedan kompletteras av enstaka tillkommande bestämmelser i de fall och inom de områden det behövs. Om reglering på nivå 2 tas fram i gemensamma föreskrifter för ÖKTA och SF har det dock konstaterats att ett flertal bestämmelser behöver riktas till olika anläggningar, vilket kan medföra att föreskrifterna blir svåra att läsa och tolka. Vidare inkluderar regleringen för slutförvar åtgärder för att uppnå och upprätthålla strålsäkerhet efter förslutning, vilket inte är relevant för andra typer av anläggningar. Till viss del kan termer och uttryck för att ange krav för slutförvar efter slutlig förslutning, vilket kan påverka läsbarhet och tolkning för användarna hos de övriga kärntekniska anläggningarna, trots att bestämmelserna inte ska tillämpas av dem. En ytterligare negativ aspekt för denna lösning är att det bedöms kunna leda till långa och till viss del mer komplexa vägledningstexter med referenser till olika internationella standarder, tidigare gällande föreskrifter och erfarenheter från tillämpning vilka delvis skiljer sig åt för slutförvar respektive ÖKTA.

Alternativ 2 - Reglering i två olika delar av författningssamlingen

Om bestämmelser för ÖKTA och SF anges i två olika delar av författningssamlingen, finns det fördelar som inkluderar att respektive del av föreskriftssamlingen är ändamålsenlig för de strålsäkerhetsaspekter som ska regleras. Det kan vara lättare att skapa mer lättlästa föreskrifter för ÖKTA och för SF då omfattningen blir mindre i respektive del av författningssamlingen. Formuleringar kan också i större utsträckning anpassas efter behov samtidigt som specialformuleringar för någon anläggningsskategori undviks i möjligaste mån. Vägledningstexten blir kortare. Det kan bli lättare att integrera aspekter om strålsäkerhet efter slutlig förslutning i

regleringen, dvs. strukturen kan möjliggöra att i högre grad hålla samman de olika strålsäkerhetsaspekterna som är aktuella för slutförvar. Nackdelar inkluderar att det kan upplevas onödigt att ange krav på samma eller liknande åtgärder i två olika delar av författningssamlingen. En organisation som är tillståndshavare både för ett eller flera geologiska slutförvar och en eller flera andra kärntekniska anläggningar (ÖKTA), behöver förhålla sig till bestämmelser om samma sak i olika delar av författningssamlingen, på samma sätt som en tillståndshavare för en kärnkraftsreaktor i drift och en reaktor under avveckling kommer behöva tillämpa både bestämmelser som anges föreskrifter för kärnkraftsreaktorer och SSMFS-ÖKTA.

Alternativ 3 - Preciseringar på nivå 3 för SF

Det tredje alternativet som övervägts innebär en variant på alternativ 1, där de bestämmelser som kan anses gemensamma för geologiska slutförvar och andra typer av kärntekniska anläggningar regleras gemensamt, och tillkommande krav avseende åtgärder i förhållande till tiden efter slutlig förslutning regleras i föreskrifter på nivå 3. Denna struktur kan dock anses strida mot grundläggande utgångspunkter för indelning av krav i olika nivåer. Grundläggande principer för geologiska slutförvar bedöms av SSM passa på nivå 2, och har inte en detaljeringsgrad som motsvarar reglering på nivå 3. Några ytterligare behov av att precisera regleringen av geologiska slutförvar med detaljeringsgrad motsvarande nivå 3 har hittills inte identifierats. De föreskrifter som i övrigt finns eller planeras på nivå 3 är normalt av mer detaljerad karaktär i sak, men ofta tillämpbar för en bredare grupp av anläggningar.

Sammanfattning och valt alternativ

Vid en sammanvägd bedömning av de olika alternativen för reglering av ÖKTA och SF med sina olika för- och nackdelar har SSM kommit fram till slutsatsen att alternativ 2 har bäst förutsättningar att uppnå en ändamålsenlig reglering. För att uppnå en tydlig och samlad reglering av sakförhållandena för de olika anläggningstyperna bedöms det motiverat att delar av föreskrifterna är unika för en anläggningstyp. Tillkommande skäl är olika effekter för uppställning och innehåll i såväl bestämmelser som vägledningar, där vägledningarna bedöms bli mer omfattande och komplexa inom både alternativ 1 och 3, t.ex. med olika referenser till internationell vägledning och exemplifiering.